

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קאהנייט, יוסף

Varsha, 629 = 1869

ס תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

orua (קרייץ; געקרייציגטער) נעלב בכפיים פרושות .

נקה (ינו' זילה ז) נקה בחוטם; כמו "נאקה" ע"ע (קאמעל).

נקט (א) (חולין פז.) נקוט לי זמנא . (גיטין נו.) נקוט נפשך בקצירי (געבען, פֿאַרנעבען) ענ' נתינה; והתראות .

נקט (ב) (ז"ז י.) שדר דבי קיסר נקטינהו (גרייפֿען) ענ' אחזה ולכדה .

נקט (ג) (ז"ק מז.) נקטי להו יוגרי ברייתא (געוואָהנען) ענ' הרגל. **נקלב** (ע"ז יג:) בע' נקלם .

נקף (ז"ר ק) ותהא ארוני נקופה; כמו נקובה (געלאָכערט) מע' קף יוד .

נקר (ינו' כמו' ז) אכר לבי נוקרני ע"ע נקר ב לעיל .

נקרא (ע"ז כח.) נקרא דקקלתא; תולעים שנוקרין באשפה .

נקרתא (ע"ז י:) הויה ליה הוא (א' לאַך, א' אונטער-אירדישער גאנג) מערה מנוקרת, מע' נקר א .

נקש; בל"ע נק"ש (דורכזוכען), אולי מזה (סהל' קט יח) ינקש נושה .

נרגילא (עירו' נח.) מאי אפקימא נרגילה; ע"ע אפסקימא .

נרגל (מ"ז יז ל) עשו את נרגל (סנה' סנ:) מאי ניהו חרנגול; מין ע"ז .

נורה (סוס' ז"ק ז) המערב הנורה בתלתן; מין צמח גרוע בטעמו ולו מראה ותבנית התלתן, ובילקוט הגיר' "הגירה" אולי הוא זרע גרנירא ע"ע . ועיי' מכילתא משפטי' יג .

נרק (מקו' ז) טיט הנרוק; מל' רקק, ע"ע (שלאמס) שהוא משתפך כמים .

נש ת' אל תשכח (דנר' נה יט) לא תתנשו (פֿערגעסען); ל"ם .

נשא (סהל' סני י) למא בני נשא (מענש).

נשב ת' כצבי מיד (משלי ו ה) היך טבי אמן נשבא; בל"ע נשב"א (פפ"יל) חץ; וכנראה קרא הסתרגם "כצבי מזור" .

נשובת (ז"ז נד.) רובע נישובת; קש ופסולות הנשובים מהתבואה .

נשדור (גיט' סט.) פסתקא דנשדור; הוא מלח אמאָנייא"ק הנקרא גם בלש' רוסיא *нашатырь*; והוא מל' ערבי, ע' תוה"א ת"ג הערה מב .

נשף (א) (טבת קכא:) בנשופין כו' מע' שף ו שררך הנחש להפית ודשוף רוחו בקול בשעה שרוצה לנשוף .

נשף (ב) (מנח' נ:) אפי לה מאתמול אנשפי לה; בל"ע נש"ף (אלט ווערדען, טראַקענען) .

נשתם (טבת קלד.) מינוקא דלא מינשחם (אטהעמען) לש' נשימה, בע' נשת ג .

נשתון (עזר' ד ז) וכתב הנשתון (בריעף); בל' פרס נשת"ה (איין שרייבען) .

נשתק (קס"ר, וזרח השמש) לעתיד הקב"ה מערמלו ומהשתקו ומנרתקו ומלהט אותו; לדעתי צ"ל "מערמלו מנשתקו ומנרתקו; פי' שמסיר את כסוייו (פֿוטעראל, דעקעל) .

נשתות (ינו' עירו' ח) אפי' נשתות אפי' טבלא; נראה שצ"ל

נשתוק' (שיידע, דעקעל) מעטפה ונרתק .

נתז (חולין ל:) התז את הראש (אבשלאגען) מל"ם ע"ע חז .

נתך (סהל' סו י) קינאה דמתך סימא (ניסען, שמעלצען) מל"ם .

נתק לעיל בע' דיה (אבציהען) ענ' משיכה והורדה .

ם

סיאה של בני אדם (ערכ' יח.) כע' סיע (געזעללשאַפֿט) קבוץ וחברה .

סאט (איכה ז ח) סאט משקולתא (נייגען, בעוועגען).

סאיין ת' טיט (איוב מא כז) סאן (לעהם, טהאן) כע' סן ג.

סאתא (אי"ר, סלה כל אבירי) עבדי סאתי קומיהון, אמר ראב"כ בכר גמזא צווחין לסאתא סרקי (קאמס) מסרק [לז].

סביא (קה"ר, טובה חכמה) המזכיר סביא; נראה שצ"ל „סברא“ (געזעמטצ-קונדיגער) ע"ע סברא לקמן.

סיבא (וי"ר כז) סיבא למסוך נינא (באסט) היא הקליפה הרכה הסוכבת על העצים, יארגו ממנה כלים שונים, מע' סב ב.

סובב ת' כרכוב (שמות כז ה) סובבא דמדבחא (ראנד).

סוכא (דני' ג ה) סוכא פסנתרין *σαμβουκα* (א' הארפע) כע' שבכא.

סוכה (ירו' תרומ' ח) שארס נחש עומד בסוכה (געמץ-גיטער-פארמיג) חלקיו מחפשיים ואחווים מעשה רשת.

סבל (עזרא ו ג) ואשוהי מסובלין (דויערהאפט, דולדיג), ומוה שם „סבלן“ (געדולדיגער).

סבל (קדוש' פנ:) ארי סבל ל"מ (טראנען, לאסט) נושא משא.

סבנה (ירו' שבת ו) כריך סבונה; כע' סיבא לעיל.

סבע (אס"ר, פתשגן) מן דוחקא דאורחא

אסתבע קרסוליה (ערמידעט) פי' נתייגען. **סבר** ת"י ונשא (ויקרא עז כז) ויסובר (טראנען, ערטרא-גען, געפאללען).

סבר (ע"ז כע.) חלא לסבורא (אדערלאס) הקות דם; ונראה שצ"ל „לסכודא“ ע"ע ככר לקמן.

סברא (טה"ש ה י) חוכמתא וסברא (שארפזין, פערנונפט, געזעמטצ-קונדיגער) וכן בלס"ו.

סברין (ירו' כתו' ח) סלעים סברניות מהגיונות ירושלמית; צ"ל „סברניות והדריונות“ מטבעות נקראים כן ע"ש המלכים שהטבעום, ובש"ס (ע"ז כז:) דינרא הדריונא.

סגדא (ת"י זרח' יא ד) ונעביד לנא סגדו ברישיה (בעטהויו, גאטצע)

סגיון (ילמד' זשלח) נטל סגיונות שלהם *signum* (פאהנע) דגל, מע' סגן א.

סגל (אס"ר, בהראותו) סגל כל סמונו של עולם (צואייגענען, זאממעלן, ווערבען) ענ' אספה וקבוץ.

סגלדין (חוס' ע"ז ז) סגלאדין, בע' סנגלר.

סגין (חוס' ע"ז ז) חולדת סגין; צ"ל „סניין“ (א' וויזעל ארט) ע"ע חלד א' וע' סן ד.

סגן ל"מ (ירמ' נח כח) ואת כל סגניה (אָבערסט, שטעלפערטרעטער). סוגנוי

[לז] סאתא (אי"ר, סלה כל אבירי) עבדי סאתי קומיהון, אמר ראב"כ בכר גמזא צווחין לסאתא סרקי, אי"ר לוי זערכי צווחין למסרוקה מסלסלה, פי' שדורש סלה כל אבירי, כאלו היה כתוב „סלסל כל איברי“ פי' שהסדרה עם הללעות נכחשו ונראים בולמים כמסרק, [וכן נקראים בל"י הללעות *κτεως* מסרק (קאמס דער ריפפען) לזעבור שהם עם הסדרה נראים כמסרק] וזהו עבדי סאתי [נעשה כמסרק] קומיהון כמו „קרמיוקו“ *κορμος* (רומפף) מזנה הסדרה עם ללעותיה, ולזה הביא שמתלסלה או סלסלה הוא מסרק באשר שם סאתא המוכגל בלשונם למסרק, נקרא בגמזו סרקי [מסרק] וזערכי קורין למסרק גם סלסלה (קאמס), עיי"ע קודמין בהשמטות.

סוגנוי ת"י ורוב (צרה' כז כח) וסוגנוי (פיעל, מענגע).

סגנין (תוס' ע"ז ו) הסגנין והקומקומין; צ"ל "הסגנין" *σηγανον* (קאכסע-ראל) שם כלי בשול.

סגר תר' צרעת (ויקרא יד ב) סגירו (אויסזאצטן).

סגרים (תוס' צכורות ה) סגרים שגבינו א' שחור וא' לבן; כע' זגרום בש"ס (צכורות מד).

סגריר (ירו' סנהדרין ו) והיה יום סגריר; ל"ם (משלי כז טו) פי' יום גשמים (רענגיג) וכן בלס"ו.

סדאקרים (סה"ר, כרם היה) הוליכו (לבנו קצוץ האצבעות)

אצל סדאקרים ללמדו אומנות; צ"ל "סדאקרום" מע' סרק ה *σηραικον* (זיידע); פי' אורג משי.

סדר (תוס' קדושין ה) הסרודין והסריקות; עושי הכחול, כע' צדד לקמן.

סדיין (קה"ר, ויתרון ארץ) חד סדיין (שטאמס, בלאַק) גוע עב, כע' סון א.

סדם (ירוש' צ"ב ב) בכותל אטום כו' בכותל סודמין; צ"ל "סודסין" *sudes* (פפאהל) פי' כותל מיתדות קבועות קרובות זו לזו [לח].

סדסים (ספרי הל"ה ד' כנפות פרט כו' לסדסים; צ"ל "לבורסים" עיי"ע ברם א) שאינן מרובעים.

סדר (ילמד' צלח) סדרות תבן; צ"ל "סרירות" כערך סרד א, שקים עשויים מעשה רשת.

סדרא רבה (צ"ר סג); ביהמ"ד הגדול, ששם לומדים הסדרים ודורשים, (מד' תהלים פז) סדרן טב.

סדה ת' עד שקר (דברים יט טו) סדה שקרא (צייגע). סהדותא.

סהרון בל"ם שהרון (שופטים ח כה); מין תכשיט מתבנית ירח.

סיון ל"ם (אסתר ח ט); שם חודש השלישי, בערך חודש יוני שלהם.

סח (ת"י צראשית ז יח) בל"ם "שחה" (שוויממען). (יחזקאל מז ה) מי סחוא.

סח (ירו' סנהדרין י) המקום צר כו' לא אסחין אוכלסייא דתלמידייא (פאָססען, ענטהאַלטען).

סחב ל"ם (שם"ב יז יג) וסחבנו (שלעפ-פען, צעררען).

סחה תר' דחופים (אסתר ח יד) סחופין (הורטיג, שלינגיג).

סמ (תוס' סומא' וטהרה ד) הסמין והצפויין, צ"ל הסמין (בלעדן) מע' מס א בכמשנה (כלים יח).

סוטה (סוטה לב.) פרשת סוטה. (ירו' כחזקת ז) מגפפין סוטה, מל"ם בס"ין (אבטרנינגע, טריילאָזע).

סמא ת' סורר (דברים כה יח) סמא אבווייכען

[לח] סדם (ירו' צ"ב ב) מי שהיה כותלו סמוך לכותל חברו לא יסמוך לו כותל אחר אה"כ הרחיק ממנו ד"ה, ובחלונות מלמעטן ומלמטן ומכנגדן ד"ה — א"ר לא (שם אמורא) כותל אטום היא מתניתא א"ר יוסי כותל סודמין היא מתניתא, אר"י בר זון מתניתא אמרה קן ובחלונות כו' כנגדן שלא יאפילו. — הפני משה האריך צבאור מאמר זה, ופירש כותל אטום כותל הצנוי ע"ג עמודים [מל' כפה כנגד אטום] וסודמין הוא כמו זודמין ופירושו: כפול וגדבק (?) כו' א"נ סודמין כמו לודמין שנעשה מלדדין וזהו העיקר (??) — אצל כפי שנראה שמלת סודמין היא "סודסין" ובל"ר *sudes* (פפאהל) והכוונה לכותל של יתדות (פאליסאדען) שהאור בא לשם דרך הלליו, א"כ נראה שענין מלת אטום הוא כמשמעו, כותל אטומה שאין בה חלונות ואין בה אלא משום דוושא, וכותל סדום שיכולין לראות, יש בה גס טעם שלא יאפילו, וכן מביא ראיה ממתניתא דמביא שם הטעם שלא יאפילו כו' עיי"ש.

(אבוויכען, גאָטמלאָוער). סמותא קהלת ז טו).

סמודגין (ירו' כחזות יב) בי כנשתא עתיקתא די סמודגין, ובוי"ד כז) הנוס' בזה "דטבריה", וגיר' הערוך "דסרוגניה" וכן הוא בקה"ר (ויתרון ארץ). **סמון** (מד' סהלים כג) הסמון הזה שאינו מתגהץ אלא באור; צ"ל "אמיינטון" (אזבעסט, אמייאנט) עיי"ע ובהערה.

סמים (שנת סח.) ספוחי סמים; כע' אסמים (ווייד) מין צבע לצבוע בו.

סטר (ילמד' פקודי) שהי' מהלך בסטריות צ"ל "בסטריות" *stratio* (וועג) בדרך.

סיים (ירו' ינמות טו) אדם מסויים (גע- צייכענמער מענש) מסומן ניכר ומפורסם, מע' סיים ד.

סיין (ישעי' יו) כסיין שוקין (קאָטה) כע' סן ב.

סירף (ז"ר ק) מי יכול לסיף את הכוכבים (אויסראַטען) לכלותם עד הסוף.

סיף (תרומות ד) הסייפות (שפעט- צייטיגע) מלשון סוף.

סך (ז"כ קסו.) אסוכי כסכי להו; פי' שעושם לסך הכולל (זוממע, גע- זאממטע צאהל).

סיכא (ינמות פ:) ר"ג סיכי דיקנא הוו ליה; *συσκος* (פייגע-ווארטצע)

סוכי, והוא מין שאת רגיל להמצא בזקן גדלים בו שיער עפ"י רוב [לט].

סכואה ת' הצופה (שמ"ז יג לד) סכואה (בעאָבאָמער).

סכוי (גדה כד.) מונג עצמותיו סכויין כראוי; פירש"י שרופין, ל"א סכויין בלא מוח ומשיחה אלא יבשה. אבל ממשמעות הלשון נראה שסכויין ענינו משוחים ושמנים, מערך סך א (פֿעטט).

סכויא (משלי יט יח) מטול דאית סכויא (האָפֿנונג) תקוה.

סכוכית (שנת פא.) הוא הזכוכית שסותמין בו את החלונות (טאפֿעל גלאז).

סככות (אהל' ח) אלו הן הסככות אילן שהוא מיסך על הארץ (דעקען, שאטטירען).

סוכלתנא, סכולא ת' שכל (משלי כח טז) סכולא; כמו שוכלתנו (איינזיכט).

סכן ל"ט (חיוב לד ט) לא יסכן גבר (נוטצען, פֿאַרטהייל).

סכן (זמ"ר ח) סכן דפדן. ת' ואת אתו; סכת פרניה (יאָך-נאגעל).

סכן (ת"י דברים לד ו) וסוכנין דארגון; צ"ל "וסוכנין" כע' סכן א.

סכניתא צריך לקשר ב' ראשיה (שנת קמז:); עי"ע שלפני זה, וצ"ל "סכניתא" מין סודר גדול ודק. סכסך

[לט] סיכי (ינמות פ:) סימני סרים ר"ה אמר עד שיהא זו כולם, ר"י אמר חפי' באחד מהן (נחשב לסרים) היכא דהציא ז' שערות כ"ע לא פליגי דעד שיהא זו כולן כי פליגי בשלח הציא, (ופריך) אלא הא דאמר כו' עיינו ביה ברב נחמן אי בשרו מעלה הכל איחיב ליה ברת כמאן כר"ה, לא רב נחמן סיכי דיקנא הוו ליה, ופירש"י יתדות הזקן כלומר בכמה מקומות הוי לו שיער בזקנו. וזה הפי' נראה כדחוק, לקרוא להשיער בשם "יתדות", והיה להם לאמר רב נחמן הוו ליה שיער; ולדעתי מלת סיכי היא מל"י *συσκος* (פייגע ווארטצען) מין שאח רכה שדרכה לגדל בזקן, וגדלים בה שיער עפ"י רוב, כידוע, ורב נחמן היו לו בזקנו למחיס ושומות כאלה בעלי שיער, וע"כ היטב חשב גם זאת לשיער שיהיו לריכיס להיות כל יתר סימני סרים.

א סכסך ל"מ (יפעי' ט ה) וסכסכתי; ענין קטטה (צאנקערייא, הענדעל).

ב סכסך (סכס כה) שזאור מסכסכת (זענגען) ענין חרוך.

סכסן (סנסדרין ק) עבדקן סכסן; בל"י *σακος* סכס (א' דיכטער אונד לאנגער בארט) ויהיה זה לשון גופל על לשון "הסכסן הוא סכסן" ושומה.

סכר (פסחיס קיז) דמסכר ולא משו ידיה. (יזמות עז) לא מהליגן ולא מסכריגן ביה, לדעתי צ"ל מסכר, מסכדיגן" בדל"ת מל"י *ηδυσχ* (שליטן, שפאלט) עיי"ע חסד ב.

סכרא (משלי יח יט) היך סוכרא דחוסנא; כמו "סגרא" (שלאַם, ריגעל) מסגר ובריה.

סכת ל"מ הסכת (דזניס כז ט) בל"ע סכ"ת (שווייגען) ענין שתיקה.

סולא (סהל, עד שיפוח) תסב מלכותא בחר סולא *sub solanus* (מאָרגענווייטע) לעבר וצד המזרח, עיי"ע אריהון לעיל ובהערה.

סלד (יכו' גיטין ח) המסלדת בבנה; סע' סלד א, ענין חמום; או צ"ל "המסללת" כע' סלל א.

סולי (ריש ילמד') סוליתה עונה שנא' עקב עונה *solea* (פּוסזאָהלע) כף הרגל ועקבו.

סלל (מד' תהלים יח) מריח גפרית ונפשו סוללת עליו; צ"ל "סולדת" (צוריק ציהען) עיי"ע סלד א.

סולין (צמ"ר ג) התמר הזה כו' ועושה סולין; כע' סליון וע' שמ ה (פּערהאַרבענע, אונעכטע) תמרים שומים.

סלם (באָנדער-שוה) כע' סוליים.

סלסלה (ילמד' קדושין) גמל סלסלה; (קאָרב) סל.

סלסלין (ימי' ו ט) כדקמף על סלסלין (אם וויפּעל הענגענדע

(פּריכטע).

סלע (ילמד' מזורע) הסלעים שהן על הגחש זו היא צרעתו. (ע"ז נד);

שעושים סלע שלי פומבי (צייכען, גע- מעלדע) רושם וציור.

סלפיותא (יכו' ע"ז ז) הדא סלפיותא; צ"ל "סלפיהא" (שווימט-בלאזע) שלפוחית.

א סלק (יכו' ז"ז ד) את המרחץ מכר כו' ובסלקי; כמו "בי סלקי" מקום שבו הירות ל שלוק ולהתם מים.

ב סלק (צ"מ פד) כסא דכספא מבי סלקי (גאָלד-שמיר) עיי"ע סקל ב, וע' סקל לקמן.

סלקא (יוס' ז"מ ו) בקפנדריא אין חייב כו' בסילקי חייב להעמיד לו חמור אחר; צ"ל "בבסילקי" והוא חצר ומקום מורחב מוקף במסלות עקומים, ושעריו על הרוב זה שלא כנגד זה, יעשה לגדולי המדינה להלוך ולטייל, עיי"ע ובתום' מהרות ז.

סלקונמית (ע"ז לט) מלת סלקונמית, ויי"ג סלקונדרית (ווירצ-זאלץ) עיי"ע.

סוליקום (יוס' תנומות ח) המקרע כסותו סוליקום; צ"ל "כוליקום" (גאלעג-זיכטיג) בעל חימה, עיי"ע.

סלקר (פסיקתא כה) ללמד את בנו סלקראות והיו אצבעותיו מקוטעים, הוא ע' סדאקרים דלעיל.

סלירא (וי"ר ט) יהבו ליה סלירא ישב עליה *sellaris* (צום זיטצען; שמוהל).

א סלת (ספרי דזניס) ואקח מכם כו' מן המסולתין שבכם *salsum* (אַרטיג, שאַרפּזינגיג) עיי"ע מלח לעיל.

ב סלת (דהס טו) סלתא נמי בעיתא (שפאן) בקעת וקוץ עב, סע' סלת א.

ג סלת (יושמי זככות ו) אכל גרוסא וסלית; מעשה קדירה

(סוסה ח) וגחלי כנגד מרמנמן שלהם, ע"ע

סמנר (ירו' שצט ו) ובעול אחרי סמניריו, ובש"ס (שצט נט:)

הנוס' „סמלוניו“ (יאכריעמען) ע"ע .

סמפון (ירו' מגילה ח) היה עשוי כמין סמפון *σιμפון* (העבער)

קנה להריק יי על ידי, ויש מהם נעשים בתבנית משולש, חד מלמעלה וקצות רגליו מרוחקים .

סמפון (מד' סהל' יז) ונמצא בנ"א עוסקים בהדא סמפוניא

ופנה אותם אותו חסיד *συμφορῶ* (צוזאמענשטיממען; אים בעוען זינגען)

הסכמה ורצון לעשות דבר רע .

סמוק (ירו' שצט יד) אהן סמוקא סכנה (ראַטהלויף) מין מכה כשושנה אדומה בעור הגוף .

סמק (פסיק' כט) לאותו אני מקריב ? ומיד היה נוטלו סומקנו; צ"ל „וסונקו“ (פֶאַרשאַפֿען) משליכו ומרחיקו .

סמקן ת' אודם (שמוס כח יז) סמקן (ראַבין) מין אבן טוב אדום .

סמתר (צ"מ קז:) עבדי לה סמתר וחיי (היילמיטטעל, פֿפֿלאסער) .

תר' יחבושו (איזב לד יז) יסמתר [יסתמר הוא ט"ס] משיחה ותחבושת .

סנארתא (שצט סג.) הוא בלשון סוריא כובע וקסדא לאנשי מלחמה (א' העלם) .

סונבא (פסיק' כט) אל תיראו סונבא *Σαμβεω* (שמוינגען, ערשרע-קען) ענ' שעמוס ותמהון, כע' תונבא .

סנבט (שצט נז.) ולא בסנבוטין [במשניות]; תכשיט הפנים (שמידנמוך) כע' סרבטין .

סנגרוד (ספרי זלק) גירה בהם את הסנגרודים, ע"ע סנגלד כי כצ"ל .

סנדרר (אבות ד) ר"י הסנדרר; מליו"ד *σανδαλιον* (א' ארט שוה) עושה

קדירה עשויה כקליות .

סם ל"ם (שפעצערדיא, געווירץ, זאלב) תר' אסתר (ז כג) סמא דמותא (גיפֿט) סם שמביא המות .

סמא (אי"ה, היו צדיה) כל סמא דמלתא *summa res* (ד' הויפט, ד' וואָהל דער זאכע, ד' בעסטע) ראשית דבר, המוכתר .

סומא (ת"י ויקרא יג ז) סומא או קלפא (מאל, געשוואולסט) שאת .

סומבק (מד' סהלים ז) מה בוצין טב קימיו מה סומבק טב קימיו;

צ"ל „סובק“ עיי"ע *sebaceous* (אויס טאלג, טאלג-ליכט), ובוצין הוא ג"כ נר ע"ע, או במקום בוצין צ"ל „ברנין“ *αηρινον* (זואכס-ליכט) עיי"ע קרינין לקמן .

סמוא ת' אראה נם (ירמי' ד כה) אחוי סמון (פאניער, פֿאַהנע) וכן ת' שאו משאת (ירמי' ו ח) זקיפו עממיא

סמותא (לארעם שטאנגען); אבל מה שתרגם ויקטר למכמתו (חזקוק ח טו) ומסיק בוסמין לסמותיה, נראה שהוא ט"ס וצ"ל „למצדתיה“ כתרגומו בפסוק שלפניו .

סמך (ירו' צ"מ ד) אול סמכיה גבי מרפוניטויה (אנוויזען) הסמיכהו והראהו לשולחני שיתן לו .

סומכוותא (ירמי' כה כ) וית כל מלכי סומכוותיה (הילפֿס-פֿעלקער-טרופען) הסומכים ועוזרים לו .

סמל תר' שמאל (זכרי' ז ג) סמל (לינק) .

סמל (ירו' ע"ז ג) הסל והסולים והסמלים; מין מרצע .

סממן (חוס' סהרות ג) בעול ובסממנים; צ"ל „סמלונים“ (יאַכ-דיעמען) עיי"ע .

סמן (חולין טז:) סימונא דאגמא; מין קנה חר וחרוף על שפתו .

סמנטר (מד' סהל' יט) והביא (פרעה) סמנטריה, אף הקב"ה הביא נחלי אש; צ"ל „מרמטיה“ כמו בירושלמי

על ל"ם (שפעצערדיא, געווירץ, זאלב) תר' אסתר (ז כג) סמא דמותא (גיפֿט) סם שמביא המות .

סמא (אי"ה, היו צדיה) כל סמא דמלתא *summa res* (ד' הויפט, ד' וואָהל דער זאכע, ד' בעסטע) ראשית דבר, המוכתר .

סומא (ת"י ויקרא יג ז) סומא או קלפא (מאל, געשוואולסט) שאת .

סומבק (מד' סהלים ז) מה בוצין טב קימיו מה סומבק טב קימיו;

צ"ל „סובק“ עיי"ע *sebaceous* (אויס טאלג, טאלג-ליכט), ובוצין הוא ג"כ נר ע"ע, או במקום בוצין צ"ל „ברנין“ *αηρινον* (זואכס-ליכט) עיי"ע קרינין לקמן .

סמוא ת' אראה נם (ירמי' ד כה) אחוי סמון (פאניער, פֿאַהנע) וכן ת' שאו משאת (ירמי' ו ח) זקיפו עממיא

סמותא (לארעם שטאנגען); אבל מה שתרגם ויקטר למכמתו (חזקוק ח טו) ומסיק בוסמין לסמותיה, נראה שהוא ט"ס וצ"ל „למצדתיה“ כתרגומו בפסוק שלפניו .

סמך (ירו' צ"מ ד) אול סמכיה גבי מרפוניטויה (אנוויזען) הסמיכהו והראהו לשולחני שיתן לו .

סומכוותא (ירמי' כה כ) וית כל מלכי סומכוותיה (הילפֿס-פֿעלקער-טרופען) הסומכים ועוזרים לו .

סמל תר' שמאל (זכרי' ז ג) סמל (לינק) .

סמל (ירו' ע"ז ג) הסל והסולים והסמלים; מין מרצע .

סממן (חוס' סהרות ג) בעול ובסממנים; צ"ל „סמלונים“ (יאַכ-דיעמען) עיי"ע .

סמן (חולין טז:) סימונא דאגמא; מין קנה חר וחרוף על שפתו .

סמנטר (מד' סהל' יט) והביא (פרעה) סמנטריה, אף הקב"ה הביא נחלי אש; צ"ל „מרמטיה“ כמו בירושלמי

עושה סנדלים.

סנדל (נדס כד:) המפלת סנדל(סס כה:)
דומה לדג של ים; מין דג
מתכנית סנדל.

סניר (ת"י צמד' סז יד) העיניהון בו'
תסנור (בלענדען) ל"מ.

סנטר (א) (ירו' צ"מ ה) אפוטרופא או
סנטר *συντηρεα* (בעאבא-
טען) פקיד ומשגיח.

סנטר (ב) (ירו' ע"ז ח) ברומי צווחין ליה
(ליעקב) סנטוריה דעשו
συνταρ (ריויבער, פֿערוויסמער) עושק
ומחריב.

סנטר (ג) (שמו"ר יט) אם אין סינטרי
על כל המסובין; צ"ל
סמנטרי" *σημαντηριον* (צוויכען, ערב)
חותם וסימן כבוד.

סיני (סוף הוכיות) סיני ועוקר הרים;
בקי בשני התורות הנתונות מסיני.

סניא (א) (ת"י שמו"ג ג) והא סניא
משריב (דאָרנבוש).

סניא (ב) ת' כסף (משלי ח יט); צ"ל
"סמא", ע"ע סס ג.

סניא (ג) דיב א (חולין נ:); כרס הפנימי
בו' סניא דיבי; נראה שהוא

א' מחלקי הכרס עוד לפני המעיים;
אבל במדרש (וי"ר ג) חשיב העכרת
האוכל מפומא לוושטא בו' מכרסא

למעייא בו' לכרוכת קטינא (מעיים הדקין)
בו' לכרוכת עוביא דסניא דיבי [פי' שהוא
ססנן חלק המימי הזב] שמוזה נראה
שהוא קצה המעיים שלפני החלחולת

(גרימדארס) שאין כאן המקום להקרא
כרס, ובמה נבדל משאר המעיים (??)
ונפל כריסא בבירא.

סנס (תוס' עומאס ומסרה ד) השמילאות
והסנסין; צ"ל והסנסין ע"ע.

סנף (מד' חסל' חא) ינתן סניף לכפה (א'
שמיטצע) מסעד.

סנק בלס"ו סנ"ק (פֿאַרשטאַפֿען) ענ'
סלוק, גם ענ' ליאות (מיעדע).

ע"ע. *סנס* (א) *סנס*

סנקנירק

(ספרי האזינו) ועתודים אלו
סנקנירקים שלהם, וי"ג
סנקירקים או סנקלישים.

סונקתנר

(פסיק' מא); צ"ל, סונקתנר"
ע"ע (שמאאמראמה)
יועץ.

סנר

(שנת סו.) משבע סנרין; כמו
"צינורין", מע' צנר ב (טהיר-
אנגעל) ציר הדלת.

סוסיא

(ישע' לח יד) כסוסיא דאחיד
ומנצף (שוואלבע) וע"ע אחר
לעיל.

סיסיא

(ילמד' האזינו) הטיח דברים כלפי
מעלה והעלה סיסיא. (ע"ז ד.)
מאן דאית ליה סיסיא (פֿערדרום, צאָרן)
כעס ועצבון.

ססא

(משלי כה כ) היך ססא למנא
(מאָסטע, שאבע) רמש משחית
הבגדים.

ססר

ע"ע סרס ב לקמן.

ססרש

(צ"ל כ) כתנות עור בו' ססרשן;
צ"ל "ססרשן" *σισურש* (א' ארמ
נראָבע דעקע) לבוש צמר עב.
(ירו' צרכ' ז) הסיע דעתו; כמו
הסיה (ענמיציהען) ענ' העתק
המחשבה לדבר אחר.

סעל

(קס"ר, כל הדברים) שיש בה
סעל לרפאותו; כמו רפאת תעלה
(היילמיטמעל).

סער

(כלל' ד) הופך סער ב' שורות.
(סס ה) ואם היה סער כותש;
שריגי הנפנים. (צ"ס, סער").

סוף

(א) (צ"ק ג.) סוף סוף (עם זייא וויא
עם זייא).

סוף

(ב) (אבות ח) ודלא מוסיף יסיף
(פֿערמינדערן, אויפֿגעריבען
ווערדען) ענ' כליון.

סוף

(ג) (מ"ב יז יד) ספות כסף (שאאלע)
ספל וכלי.

סוף

(ד) (צ"מ קיד:) ספי שקיל (זאממעלן)
ענ' אסיפה ולקט.

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

סוף

ע"ע. *סוף*

(אכטונג געבן) עני' השגחה.
ספר ת' שופט ונביא (יסע' ג ז) דין וספר
 (געלעהרטער, דאָלמעטשער).
ספירא (סוכה כ.) של שק ושל ספירא;
 שער שמספר מזנב הסוס,
 בגד שער.

ספרא (ירו' מגילה ג) ספרא הוא אימתן;
 פי' המלמד תיגוקת.

(א) **ספת** (דני' ד ל) מלתא ספת על ג"ג
 (בעריהרען, אנקאממען)
 הגיעה.

(ב) **ספת** (שנת קכד:) לא יספות ממנה
 (אבברעכען; נעהמען) ענ'
 לקוחה.

ספתא (סנה' קא.) ואותביה בספתא;
 בל"ע ספ"ט (שראנקען, קיסמע)
 תיבה, כע' ספמא.

סוק (ירו' סנה' ח) אכלו (להתרשומר)
 הסוקים; נראה שצ"ל, סחוחים"
 (קנאָרפל) ע"ע.

סקבא (קדוש' פא.) סקבא דשתא רגלא
scabies (רייץ, בעגירדע
 צו הורערייא) תאות הזנות.

סקיווי (קה"ר, טובה חכמה) ושבנא
 הסופר סקיווי פטריי; אולי
 צ"ל "סקריבי" *scriba*
patriae (פֿאמיליענשרייבער, זעקדע-
 מער) כותב ענינים המתיחסים לבית
 המלך.

סקבל (משלי יב כז) לא נסתקבל צידא;
 בלס"ו סקב"ל (ענטגעגען
 קאָממען) מע' קבל ג, וענינו השגה בנקל.

סקי ת"י ובעצים (שמות ז יט) ובסקיא
 (האַלץ) כמו קיסיא, מע' קס א.

(א) **סקר** (ס"י ויקר' י ט) וארע יתי סקול
 (שארען, אונגליק) תקלה
 ואסון.

(ב) **סקל** (כ"מ פד.) ניתי כסא דכספא
 מבי סיקלי [גיר' הערוך];
 בל"ע סק"ל (גלאַמען, פּאַלירען) ובל"י

σιγαλοα (גלאַט-בלאָנג-מאכען) לטוש
 הכלים.
 סקלוקנות

(ה) **סקף** (מד' תהל' קס) תאמר בבתי
 השיש ובבתי הסיפים לא היו
 עולים (הצפרדעים). (סס עח) והסיפין
 נבקעין בפניהם; בל"ע ספא"ה; מין אדמה
 ואבן חול (זאנדשטיין).

סיפא (שנת נד:) רישא וסיפא (ד'
 לעצמע) מע' סף ג.

(א) **ספג** (כ"ר נד) כשרף הזה שאינו
 מספיק לצאת עד שמספיגין
 אותו (אבווישען) ענ' קנוח וסחיטה
 בספוג.

(ב) **ספג** (אבות ה) שהוא סופג את הכל
 (איינוויגען) בולע ומושך
 לתוכו.

ספוא ספתא ת' שפתים (משלי יד כג)
 ספוא (ליפפען).

ספה (ת"י דנר' לז ז) מטרא ספחא; כמו
 ספא (שלאג-פלאטצ-רעגען).

ספטני (תוס' סס"ד ד) תלוי זיני וספטני
 (שווערט) ע"ע אספטי.

ספל (תוס' קדוש' ה) [אומני הנשים]
 הסריקות הגראיין והספלין; צ"ל
 "והספריין" (פֿריזיר) מתקני תלתלי השער.

ספלטין (ירו' כלא' ח) כרתי שדה
 ספולטין; צ"ל, קפלוטיין" ע"ע
 (קנאָבלויכבאַל) מין כרשים בראש עב.

(א) **ספון** (כרכ' לח.) חומץ ספונות; מין
 חומץ נעשה מסופי תאנים.

(ב) **ספון** (תוס' כל"ס ו) לזבז ספינאות
 ספיות כו' שם אחד להן
 (זויס, לייזט) שפה.

ספסל (מקוה' ה) ע"ג ספסל *subselium*
 (א' גיערדיגע באַנק).

ספסף (ירו' ז"ק ו) ספספה אבניו
 (זענגען) ענ' חרוך, ע"ע פספס
 לקמן.

ספקולא (ירו' פאה' ח) בעי מיתן
 ליה בספקוליא אחרייא
speculation (האנדעלס-פֿאַרטהייל)
 עסק, ע"ע פסקוליא.

ספקלי (קה"ר, טובה חכמה) אשר
 על הבית ספקולי *speculator*
 7 ז

סקלונקות (ירו' ז'ק ח) לסקלונקות

חמש עשר, ובש"ס (ז"ק כז:) הגיר' לסקלקרת" ע"ע .

סקף ת' להתגולל (נרנ' מג יח)

לאסתקפא . ת' עלילות דברים

(דנר' כז יד) תסקופי מילין . (ת"י זרנש' מה ח) מן קרם ה' אסתקף פתגמא

(פערורואכען, צופיגען, בעשולדיגען) .

סקפת (זטר' מג:) סקיפת מאחוריו

(פלאך) חבוט ושקוע, מע' שקף א.

סקרא (מכסיר' ח) מפני הסיקרים

sicarus (מייכעלמארדער) כע' סקריקין ב.

סקורטיא (כלים טז) תיק טבלא

וסקורטיא; כמו, סקורטיא" *scutarius* (ד' שילדע געהאריג) תיק

לטמון בו מגן וצנה המרוטים [מ].

סקות (ילמד' משפטים) סקות מככשן

האש(ענמצינדעט) מע' סק א.

סיר (ת"י זמד' יט ז) בזקתא וסול וסירתא

(דאָרן) .

סר ת' שעורה (שמות ט לא) סרת ;

כמו סערת (גערשט) עיי"ע אביב .

סרה ת' נתיבותי עוה (איכה ג ט) סראו (פערררעהען, אבנייגען) .

סירא (ת"י שמות כח לג) כפום סירא

(פאנצער) שריון .

סרבט (ירוש' נדר' י) דלא הוות חכימא

משמע סריבטיין; צ"ל, סריסטון

συριστι (זירישע שפראכע) פי' שלא ידעה והבינה לשון סוריא .

סרבליין (ז"ר כג) כנור ועוגב אדריכולן

וסרבלין ; צ"ל "כורבלין" *χορ αυλης* (פלאַטענ-בלאווער) ע"ע

כרבל ב.

סרג ת' הרוצים ימיו (איוב יד ס) סריגין יומיו (בעשלאַססען, ענטישיירען) .

סרגד (ירו' שנת ח) מהו חף ? סרגיד

(שלאַס) .

סרגל ת"י כחוספס (שמות טז יד) מסרגל

(שופיכט) .

סרד ת' קלעים (שמות לה יז) סרדין

(פאָרהאנגע) שגם הם היו מעשה קליעות (נעטצפאָרטיג) ע"ע כרד א .

סרדון בע' פתר לקמן .

סרדיוט (סה"ר, אתי מלבנון)

סרדיוטות למלך המשיח ; צ"ל, להדיוכות, בל"ע הדי"ה (געשענק, פרעזענט) ע"ע דרך לעיל .

סורדיקא (ירו' כח' ז) אלבשוני

סורדיקא ; צ"ל, בורדיקא" *viridicus* (גרינליכע) כבירושל' (כלאים ט) ע"ע .

סרה (ירו' פאה א) [לענין שאול] בסירה

הוערת, מל"מ (דאָרן) פי' שנסבך בקיץ . (כרייתות טו:) ותוחבו בסירה ; פי' שהתחבו

[מ] סקורטיא, לע' סקורטיא שהוא מין צנד וסינר עשוי מעור *scurteus* (אויס לעדער געמאכט) הבחתי מכלים (פ' טז) תיק טבלא וסקורטיא, כרבינו הערוך ;

אבל התוי"ט הביא בשם בעל הכף נחת שכתב, ואי אפשר לפרש כן, לפי שהתיק נעשה

שלא יפסד או יתלכלך הכלי החשוב שכתוכו, ולא שייך תיק לדבר מאוס ומוסרח כסקורטיא לפי

פירוש, והביא ע"כ פירוש אחר משמו, שהוא לשון סקרא עיי"ש, והוא לדעתי דוחק גדול ;

ע"כ נראה לי שמלת סקורטיא במשנה זו היא כמו "סקורטיא" *scutarius* (ד' שילדע געהאריג) פי' תיק לשום צו מגן ולנה שהם מרוטים ומלוחלחים לכל יושחתו, שכן חשיב

שם עוד יתכר כלי מלחמה כמו תיק הסיף בית החלים כו' . ומלת סקורטיא שעיניה כלי

עור היא שם (משנה ד) סקורטיא משיחסוס, וכן צנדרים (נה :) ואסור צנונדא צפסקיא

וצסקורטיא כו' כדמסיים התם מאי סקורטיא, כתוכא דלני ; פי' של עור .

[אולי תוצאתה מסוריא] כע' סרסיא א.

(א) **סרם** (י'ו' מגילה ז) סרוסין חד פרא חד; פסוק פחות פסוק, פ"י שקורא אחד ודולג אחד. (ב) **סרם** (ו"י יב) והיתה מסירסתו (בת שבע את שלמה) לכאן ולכאן, ו"ג, מסוסרתו; וצ"ל "מסמרתו" (אָהרפֿייגען) הכאה על הלחי, כע' סמר א.

(א) **סרסיא** (קדוש' נב:) ההוא סרסיא דקדיש; עושה שכר מתמרים של בעה"ב.

(ב) **סרסיא** (זכור' מט:) אסחרא סרסיא *συσίζω* (זירעש) של סוריא, פ"י התוס' שם.

(א) **סרף** (י'ו' תרומות ג) לסירוף הכרי (פֿערברענען) שנשרף ונשחת.

(ב) **סרף** (תוס' מקווא' ז) סירפה בגמי כו' בשרף (אומקלעבען) ענ' דבוק וחבור מע' שרף ב.

(א) **סורק** (י'ו' כהו' ט) בצבורין בסורקי כו' אבל אם צברן בביתו; נראה שצ"ל "בסירקי" ע"ע, מקום ואוצר למכור תבואות.

(ב) **סורק** (שבת יא:) סורק במשיחה שבאזנו; הם הסורקים בגדי צמר ישנים להאריך צמרם שיראו כחדשים (אויפֿקראטצען ד' טוך).

סרק ת' אנשים ריקים (סופטים ט ד) סריקא, ת' ברעתם (סופע ז ג) בסריקתהון; בל"ע סאר"ק (שעלם, שפיצבובע).

סות (כלים ט ז) עושי סותות; ל"ם (זכר' מס יא) בגד וכסות.

סתדר (אדר"ג ל) סתדראות באדם זה זרועותיו; אולי יש לגרום קתדראות *cathedra* (לעהנשמוהל) כסא בעל זרועות להתמך בהם, ונקרא ע"כ גם *sella brachiati*, וכן האדם תומך עצמו על זרועותיו. עא

שתוחבו על קוץ, ואשר כתבתי בע' סרה ג כדברי המוספי הוא משנה.

סרהב ת"י סורר ומורה (זכר' כה יח) סורהבן; כמו סרבן (ווידער-שפענסטיג).

(א) **סרה** ל"ם (שמות כו יב) וסרה העודף (הערונטערהענגענער, מעהר, איבריג). (יומא עט:) ואזניו סרוחות.

(ב) **סרה** (ז"ר לב) זכר ונקבה פרט לסרגחים. (זכר' ג) עקר ועקרה סרוחים ואיילונית; כמו "סרוסים" (פֿערשנישענער, קאסמראט) חסר כלי הזרע, כע' סרם א.

סרמוט (י'ו' מגילה ח) כע' שרמוט (לינירען).

סרטיא (תוס' ע"ז ז) העולה לסרטיאות של עכו"ם; צ"ל "טאמריאות" והיו מראים שם לפעמים עניני עבודה זרה, ע"ע תאמר.

סורייקי (ע"ז ד) סורייקי סומקי *σειρα* (שנור) כעין חוטים אדומים, ע"ע שורייקי לקמן.

(א) **סרך** (זכר' עז.) סירכיה נקט ואתי (געוואָהנהייט) הרגל ואחיזה, מע' סרך ה. (נדה סז:) משום סרך בתה (געוואָהנען) שתרגיל גם היא עצמה לעשות כן תמיד.

סרן ת"י עגלות (זכר' מה יט) סרני; צ"ל "סרני" *esseda* (צוויי-רעדריגער וואגען).

סרנא (חולין סז:) סרנא דפחרא (ראד) כע' סרן ב.

(א) **סורם** (י'ו' פסחים ז) לחם עוני פרט לסורסין *σειρος* (היים, פֿאַן ד' זאָנגענהייטצע) מאפה חמה מבלילת עסה רכה ודקה.

(ב) **סורם** (י'ו' נזר' ד) כוס החוזר מליוא מי סורם וקרחין ושתיין ומחזירין, משקה ממין שכר